

Sosiaalipedagogiikan opetusmenetelmiä

Sosiaalipedagogiikan
kouluttajatapaaminen 21.11.2014
Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto

Sosiaalipedagogiikan opetusmenetelmiä

- Miten sosiaalipedagogiikkaa voisi opettaa (mahdollisimman) "sosiaalipedagogisesti", tukien sosiaalipedagogiseen praksikseen kykenevien toimijoiden kasvua?
- ...ja mitä "sosiaalipedagogisuudella" silloin tulee ymmärtää?
 - > Kaikkien arvon ja potentiaalin näkeminen ja kunnioittaminen
 - > Yhteistoiminnallisuus ja dialogisuus > osallistuva pedagogiikka; toimintatutkimuksellisuus
 - > Ajattelukyvyyn ja kriittisen refleksiivisyyden tukeminen ja kannustaminen
 - > Sivistyksellisyyden peruseriaatteiden kunnioittaminen ja viljeleminen

Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

2

> Sivistys

Seppo Niemelä (2011) jäsentää sivistymisen prosessiluonnetta näin:

1. Ihminen **oppi** itselleen uusia tietoja, taitoja ja valmiuksia
2. Hän muodostaa niihin omaan harkintaansa perustuvan itsenäisen ja luovan **suhteen**
3. Hän alkaa käyttää oppimaansa **yhteisön hyväksi** kansalaisena

Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

3

> Sivistys

"Tieto ei ole sivistystä. Sivistystä on se, kuinka tieto käytetään kaikkien hyväksi ja on kaikkien saatavilla.

Sivistys on sitä, että näkee itsensä yli. Maailma ei ole mitoitettavissa vain omien tarpeiden, ihanteiden ja arvojen kautta. Sivistynyt ihminen näkee yksityiskohdan osana kokonaisuutta.

Sivistys ei ole periaatteita. Maailma muuttuu ja ihmiset muuttuvat hitaasti sen mukana. Sivistys on joustavuutta arvioida periaatteitaan uudelleen.

Sivistys ei ole suosittua. Sivistys on ruokaa tarjoavan käden puremista, koska sivistys liittyy totuuteen, ja totuudessa pitää pysyä.

Sivistys on paikan vaihtamista. Sivistys on kykyä eläytyä toisen ihmisen elämään.

Sivistys on heikomman puolustamista vailla omaa hyötyä. Niiden joilla on ääni, pitää käyttää sitä heikempien tai äänettömien puolesta.

Jos itseään lakkaa sivistämisestä, lakkaa olemasta sivistynyt ihminen. Se voi tapahtua kenelle tahansa, milloin tahansa. Sivistys on jatkuvaa taistelua kyynisyyttä, valmiita ajatuksia, välinpitämättömyyttä ja tietämättömyyttä vastaan.

Sivistys on nöyryyttä ymmärtää, miten vähän voi tietää."

Kuvataiteilija **Samuli Heimonen** - <http://www.souli.fi/nakokolma/sivistys-heikomman-puolustamista/>

Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

4

ESIM. Opintopiiri / lukupiiri

- **Mistä on kyse?** Lukupiiri / opintopiiri on opiskelumuoto, jossa opiskelijaryhmä kokoontuu alustustensa pohjalta keskustelemaan opintojakson kirjallisuuden aiheista
 - Koostuu 4-5 opiskelijasta
 - Kaikki lukevat samat kirjat / tekstit
 - Jokainen laatii luetusta materiaalista alustuksen (5-6 s.) valitsemastaan näkökulmasta
 - Ryhmä kokoontuu 4-5 kertaa keskustelemaan lukemastaan alustusten pohjalta ja tapaamisista pidetään pöytäkirjaa
 - Alustukset ja pöytäkirjat toimitetaan opintojakson vastuuopettajalle
- **Miksi?** "opimme, kun itse etsimme tietoa"; keskusteleva, dialoginen oppimisprosessi ilman "paremmin tietäjää"; mukaan arjen kysymykset ja kokemuksellisuus; kirjallisuus ajattelun inspiroijana, ei absoluuttisena tietona

Sanna Ryytänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

5

ESIM. Väittely

- **Mistä on kyse?** Väittelyssä on kaksi joukkuetta / paria: toinen puolustaa esitettyä väitettä/teemaa, toinen on sitä vastaan
 - Väittely alkaa väittelijöiden valmistelluilla puheenvuoroilla (2 min); puheenjohtaja ja tuomaristo
 - Ks. Kurki, L. & Tomperi, T. (2011). Väittely opetusmenetelmänä. Tallinna: Eurooppalaisen filosofian seura ry.
- **Miksi?** Ajattelun ja argumentaation taitojen kehittäminen; eri asemiin asettumisen ja näkökulmien ottamisen harjoittelu; kommunikointi- ja esiintymistaitojen harjaannuttaminen - vrt. deliberatiivinen demokratia

Sanna Ryytänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

6

ESIM. Keskusteluessee

- **Mistä on kyse?** Keskusteluessee on nimensä mukaisesti kirjallinen keskustelu kahden opiskelijan kesken
 - Vrt. Paulo Freiren keskustelukirjat (esim. We Make the Road by Walking, Myles Hortonin kanssa, 1990); Leena Kurki & Antti Eskola: Miehestä mittaa
 - Lähtökohtana kirjoittajaparin yhdessä valitsema, opintojakson aihepiiriin liittyvä teema, jonka kautta on mahdollista monipuolisesti reflektoida opintojaksolla esiin tulleita asioita
 - Alkupuheenvuoro > toinen jatkaa kantaa ottaen ja uusia teemoja avaten, jne. - kokonaispituus n. 10 s.
 - Lähdekirjallisuutta saa käyttää, mutta se ei ole välttämätöntä. Tyyllilaji on varsin vapaa. Esseessä voi esim. käyttää suoria puhutteluja tms.
- **Miksi?** Argumentointi ja kriittinen ajattelu, toisen näkökantojen "kuuntelun" ja omien näkökantojen muodostamisen opettelu, ajattelu

Sanna Rynänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

7

ESIM. Paritentti

- **Mistä on kyse?** Luentojen (tai kirjallisuuden) tenttivastauksen laatiminen pareittain keskustellen
 - ESIM. "Pohtikaa yhdessä kysymyksen teemaa luennoilla läpikäytyjen aiheiden ja keskustelujen perusteella. Muodostakaa aiheeseen (sosiaalipedagogisesta) teoreettisesta ajattelusta ammentavia, siis teoreettiseen ajatteluun nojaavia näkökantoja
 - kyseessä ei ole mielipidekirjoitus. Teidän ei tarvitse saavuttaa keskusteluissanne yksimielisyyttä: voitte tuoda esille myös erilaisia näkökantoja asiaan."
 - ESIM. "Aikapankkien verotuksesta käydään tällä hetkellä kiivasta keskustelua. Lukekaa oheinen Stadin Aikapankin julkinen kannanotto asiaan ja pohtikaa miten opintojaksolla läpikäytyihin teemoihin nojautuen aikapankkien verottomuutta voisi puolustaa. Yrittäkää löytää mahdollisimman monia eri argumentteja luennoilla esille tulleita näkökulmia ja teorioita hyödyntäen - sellaisia, joita kannanotossa ei tuoda esiin."
- **Miksi?** Ei luentojen tai kirjallisuuden tenttimiseen monesti liittyvää "tietojen oksentamista" vaan opitun reflektointi yhdessä; opittujen teemojen soveltaminen

Sanna Rynänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

8

ESIM. "Yhteiskunnallisen kirjallisuuden klassikkoja ja nykyaikaa" (TaY -2011)

- **Mistä on kyse?** Luetaan yhteiskunnallista, klassista kaunokirjallisuutta, jonka pohjalta kirjoitetaan "kokemuksellinen essee" ja esseistä keskustellaan yhdessä
 - Fjodor Dostojevski: Rikos ja rangaistus
 - Victor Hugo: Kurjat
 - Leo Tolstoi: Anna Karenina
 - Charles Dickens: David Copperfield
 - John Steinbeck: Vihan hedelmät
 - Stendhal: Punaista ja mustaa
 - Väinö Linna: Täällä Pohjantähden alla
 - Teuvo Pakkala: Vaaralla + Elsa
- **Miksi?** Oman (sosiaalipedagogisen) ajattelun kehittyminen; erilaisten yhteiskunnallisten todellisuuksien kokemuksellinen ymmärtäminen --- vrt. Nussbaum: "sielu"

Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

9

PSST.

AJATUKSIA? KYSYMYKSIÄ?

Elina Nivala & Sanna Ryyänen 2014

10

sanna.ryynanen@uef.fi

KIITOS!

Sanna Ryynänen, Itä-Suomen yliopisto,
21.11.2014

11